

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

SAVIVALDYBĖS ĮMONĖS BIRŽŲ AGROLABORATORIJOS FINANSINIO AUDITO ATASKAITA

2017 m. kovo 29 d. Nr. K14- 3
Biržai

Auditas atliktas vykdant
Savivaldybės kontrolierės Žanetos Eriksonienės
2017 m. kovo 6 d. pavedimą Nr. K7-2

Auditą atliko
Savivaldybės kontrolierė Žanetos Eriksonienės
Auditas pradėtas 2017-03-06
Auditas baigtas 2017-03-29

Su audito ataskaita galima susipažinti
Biržų rajono savivaldybės interneto puslapyje
adresu www.birzai.lt

TURINYS	
IŽANGA	3
AUDITO APIMTIS IR METODAI	4
PASTEBĖJIMAI IR IŠVADOS	7
1. Dėl turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo	7
2. Dėl veiklos ataskaitos	7
3. Dėl finansinių ataskaitų	7
4. Dėl finansinių ataskaitų	7
5. Dėl inventorozacijos.....	8
6. Dėl dokumentų valdymo.....	8
7. Viešieji pirkimai.....	9
8. Dėl pajamų.....	10
REKOMENDACIJOS	13

IŽANGA

Finansinis auditas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymu¹ bei Biržų rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2017 metų veiklos planu².

Audituojamas subjektas – Savivaldybės įmonė Biržų agrolaboratorija (toliau – Įmonė), kuri nuosavybės teise priklauso Biržų rajono savivaldybei ir jai perduodą ir jos įsigytą turtą valdo, naudoja bei juo disponuoja patikėjimo teise. Įmonė yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo. Įmonės tikslas – tenkinti viešuosius interesus teikiant viešąsias paslaugas.

Įmonės adresas – Dagilio g. 5A, LT-40711, Biržai, juridinio asmens kodas – 154724428.

Įmonės veikla ir tikslas – teikti viešąsias paslaugas juridiniams ir fiziniams asmenims atliekant tyrimus, nustatant geriamo vandens kokybę ir nutekamųjų bei paviršutinių vandenų valymo kokybę. Šį tikslą Įmonė įgyvendina vykdydama įstatymų neuždraustą ūkinę veiklą, iš to gaudama pajamas ir pelną bei finansiškai save išsilaikydama.

Audituojamas laikotarpis – 2016 metai.

Audituojamu laikotarpiu Įmonės direktoriaus pareigas ėjo Rasa Deveikytė, buhalterio – Zita Šlēgerienė.

Audito tikslas – įvertinti 2016 m. metinio finansinių ataskaitų rinkinio duomenis, Savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Ši audito ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Biržų rajono savivaldybės tarybai dėl Biržų rajono savivaldybės nuosavybės teise priklausančio turto, ataskaitos dalis.

Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė apie finansinių ataskaitų rinkinį pareiškama audito išvadoje.

Auditas buvo planuojamas ir atliktas taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl metinio finansinių ataskaitų rinkinio duomenų tinkamo ir teisingo pateikimo.

---

¹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 17 straipsnio 2 dalis.

² Biržų rajono savivaldybės kontrolieriaus 2017 m. vasario 21 d. įsakymas Nr. K2-1 „Dėl Biržų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2017 metų veiklos plano patvirtinimo“.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Įmonės veikla buvo vertinama analizuojant Įmonės pateiktus 2016 m. finansinių ir veiklos ataskaitų rodiklius. Išankstinio tyrimo ir audito proceso planavimo metu mes vertinome ankstesnio audito metu teiktų rekomendacijų įgyvendinimą, susipažinome su Įmonės veikla ir organizacine struktūra, apskaitos sistema, esama vidaus kontrolės aplinka, siekėme nustatyti, ar įdiegtos reikiamos vidaus kontrolės procedūros, ar jos yra pakankamos ir užtikrina teisingą lėšų panaudojimą, analizavome Įmonės parengtas tvarkas, taisykles, nuostatus bei pareigybių aprašymus.

Atsižvelgiant į audituojamo subjekto įgimtą ir kontrolės riziką, pasirinkta 1,7 proc. reikšmingumo suma. Nustatyta reikšmingumo suma 654 Eur pagal 2016 metų gruodžio 31 d. balansą. Nustatyta toleruotina klaida 490 Eur pagal 2016 m. gruodžio 31 d. balansą.

Vertinome Įmonės 2016 metų Kontrolės ir audito tarnybai pateiktus finansinių ataskaitų rinkinio duomenis. Jį sudarė 2016 m. gruodžio 31 d. balansas, 2016 m. gruodžio 31 d. pelno (nuostolių) ataskaita, 2016 m. gruodžio 31 d. nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita, 2016 m. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, 2016 m. veiklos ataskaita. Audito metu vertintas Savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumas.

Įmonė buhalterinę apskaitą tvarko ir finansines ataskaitas sudaro vadovaudamasis Buhalterinės apskaitos įstatymu³, Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu⁴, Pelno mokesčio įstatymu⁵ ir Verslo apskaitos standartais⁶.

Pagal Įmonės balanso 2016 m. gruodžio 31 d. duomenis, turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų likutis 2016 m. pradžioje sudarė iš viso 39342 Eur, pabaigoje – 38475 Eur. Įmonės ilgalaikis turtas 2016 m. pradžioje sudarė iš viso 13500 Eur, pabaigoje – 12296 Eur, atitinkamai trumpalaikis turtas – 25786 Eur ir 26116 Eur, iš jų per vienerius metus gautinos sumos – 1560 Eur ir 2081 Eur. Įmonės mokėtinos sumos ir įsipareigojimai 2016 m. pradžioje sudarė iš viso 3307 Eur, pabaigoje – 3254 Eur, tai per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai. Pagal Įmonės 2016 metų gruodžio 31 d. Pelno (Nuostolių) ataskaitos duomenis visos Įmonės

---

³ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos 2001 m. lapkričio 6 d. įstatymas Nr. IX-574.

⁴ Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės 2015 m. gegužės 14 d. įstatymo Nr. IX-575 pakeitimo įstatymas Nr. XII-1696.

⁵ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio 2001 m. gruodžio 20 d. įstatymas Nr. IX-675.

⁶ Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarnybos 2003 m. gruodžio 18 d. nutarimas Nr. 1 „Dėl verslo apskaitos standartų patvirtinimo“.

pajamos sudarė 40037 Eur, visos sąnaudos sudarė 39185 Eur, veiklos rezultatas – pelnas prieš apmokestinimą 885 Eur, grynas pelnas – 841 Eur.

Finansinis auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad metinėse finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o lėšos ir turtas valdomi ir naudojami teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl audito apribojimų ir todėl, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių. Audito metu atlikta išsami rizikos analizė, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimas. Audito procedūros buvo atliktos audito srityse, atrinkus audito pavyzdžius, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Vertindami vidaus kontrolę, siekėme nustatyti, ar įdiegtos reikiamos vidaus kontrolės procedūros, ar jos yra pakankamos, ar jos užtikrina teisingą lėšų panaudojimą, analizavome Įmonės parengtas tvarkas, taisykles ir nuostatus.

Audito įrodymai gauti taikant skaičiavimo, tikrinimo, paklausimo ir analitinės procedūras, nagrinėjant teisės aktus, reglamentuojančius audituojamas sritis, vertinant Įmonės darbuotojams pateikto klausimyno atsakymus, nagrinėjant Įmonės veiklos ir finansines ataskaitas bei kitus dokumentus. Renkant audito įrodymus buvo laikomasi nuostatos, kad visi pateikti dokumentai ar jų kopijos yra išsamūs bei teisingi. Audito metu surinkome įrodymus audito nuomonei pareikšti.

Audito ataskaitoje pateikti pastebėjimai ir rekomendacijos, gali padėti spręsti Įmonėje šio audito metu nustatytas ir ataskaitoje įvardintas problemas.

ĮMONĖS 2016 M. GRUODŽIO 31 d. FINANSINIAI RODIKLIAI

1. Ilgalaikis turtas

Įmonės nematerialusis ir materialusis turtas balanse apskaitomas likutine verte. Ilgalaikiu materialiuoju turtu pripažįstamas materialusis turtas, kurio įsigijimo vertė nustatyta Įmonės apskaitos politikoje⁷ ir yra ne mažesnė kaip 145 Eur, o turto likvidacinė vertė yra 10 procentų nuo įsigijimo vertės. Įmonės ilgalaikis turtas pagal balanso duomenis per 2015 m. sumažėjo 1204 Eur (2016 m. pradžioje buvo 13500 Eur, pabaigoje – 12296 Eur), jį sudaro pastatai ir statiniai – 10032 Eur, transporto priemonės – 143 Eur ir kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai – 2121 Eur. Per 2016 metus apskaičiuota 1204 Eur nusidėvėjimo, ilgalaikio turto per 2016 m. neįsigyta. Įmonė nematerialaus ir finansinio turto neturi.

2. Trumpalaikis turtas

Įmonės trumpalaikis turtas 2016 m. gruodžio 31 d. palyginus su 2015 m. gruodžio 31 d. padidėjo 330 Eur (2015 m. gruodžio 31 d. buvo 25786 Eur, 2016 m. gruodžio 31 d. – 26116 Eur):

⁷ SI Biržų agrolaboratorijos direktoriaus 2015 m. sausio 5 d. įsakymas Nr. T-5 „Dėl Savivaldybės įmonės Biržų agrolaboratorija apskaitos politikos patvirtinimo“.

atsargos padidėjo 559 Eur, per vienerius metus gautinos sumos padidėjo 521 Eur, pinigai ir pinigų ekvivalentai sumažėjo 750 Eur. Ateinančių laikotarpių sąnaudos padidėjo 7 Eur.

Įmonės atsargų likutis 2016 m. gruodžio 31 d. sudarė 2084 Eur, jį sudaro reagentai ir degalų likutis. Sunaudotos atsargos nurašomos kas mėnesį pagal surašytus sunaudojimo aktus ir įtraukiamos į realizuotų paslaugų savikainą.

Įmonės per vienerius metus gautinos sumos 2016 m. gruodžio 31 d. sudarė 2081 Eur, didžiausią skolos dalį sudaro UAB „Vilniaus degtinė“ – 1046 Eur ir UAB „Hochdorf Baltic milk“ – 581 Eur.

Įmonė banko sąskaitose 2016 m. gruodžio 31 d. turėjo 21951 Eur, 15353 Eur AB DNB sąskaitoje ir 6598 Eur Šiaulių banke.

3. Nuosavas kapitalas

Įmonės nuosavas kapitalas palyginus su 2015 m. sumažėjo 814 Eur ir 2016 m. gruodžio 31 d. sudarė 35221 Eur. Nuosavas kapitalas sumažėjo dėl patirtų 2016 metais nuostolių.

4. Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai

Įmonės mokėtinos sumos ir įsipareigojimai 2016 m. gruodžio 31 d. buvo 3254 Eur, iš jų 912 Eur skolos tiekėjams už suteiktas paslaugas, 44 Eur mokėtinas pelno mokestis, 1898 Eur su darbo santykiais susiję įsipareigojimai (iš jų 1898 Eur sukaupiti darbuotojų atostogų kaupiniai) bei 400 Eur kitų mokėtinų sumų.

5. Pajamos

Įmonės pardavimo pajamos 2016 m. sudarė 40037 Eur, palyginus su 2015 m. jos išaugo 8,6 proc. (2015 m. buvo 36611 Eur). Pajamų augimą lėmė išaugę klientų bei vienkartiniai užsakymai.

6. Sąnaudos

Įmonės sąnaudos 2016 m. buvo 39185 Eur (iš jų 27761 Eur sudarė pardavimo savikaina ir 11424 Eur bendrosios ir administracinės sąnaudos). Per 2016 m. pardavimo savikaina padidėjo 3954 Eur, bendrosios ir administracinės sąnaudos – 2039 Eur. Didžiausią sąnaudų dalį sudarė:

- darbuotojų darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos – 29189 Eur;
- tiesioginės gamybos sąnaudos – 3918 Eur;
- remonto ir eksploatacijos sąnaudos – 2343 Eur;
- pagrindinių priemonių nusidėvėjimo sąnaudos – 1139 Eur.

7. Santykiniai Įmonės veiklos rodikliai

Likvidumo koeficientas (trumpalaikis turtas / trumpalaikiai įsipareigojimai) rodo, kiek trumpalaikis turtas padengia trumpalaikius įsipareigojimus ir leidžia prognozuoti mokumo būklę artimiausiu metu. Patenkinamas likvidumo rodiklio lygis svyruoja nuo 1,2 iki 2,0 ir kuo šis koeficientas didesnis, tuo saugesnė finansinė situacija. Įmonės likvidumo koeficientas 2016 metais sudarė 8,0 tai rodo, kad Įmonės finansinė padėtis labai gera, įmonė yra moki.

Bendros Įmonės skolos rodiklis (visi įsipareigojimai / visas turtas x 100) rodo, kiek įmonės turto finansuojama skolintomis lėšomis. Įmonės mokumas geras, jei bendra skola sudaro iki 30 proc. (kuo mažesnis bendros skolos rodiklis, tuo geresnė įmonės finansinė būklė). Įmonės bendra skola 2016 metais sudarė 8,45 proc., įmonės finansinė būklė yra gera.

Viso turto apyvartumas (kartais) – 1,04. Tai santykis tarp pardavimų ir viso turto. Jis rodo, kaip efektyviai įmonė naudoja turimą turtą realizacijos procesui užtikrinti arba kiek kiekvienam turto eurui tenka pardavimų. Rodiklis laikomas geru virš 2. Šiuo atveju apskaičiuotas rodiklis nėra palankus.

Pardavimų grynojo pelningumo rodiklis (grynasis pelnas/pardavimai x 100) rodo kokia grynojo pelno dalis tenka vienam pardavimo vienetui. Laikoma, kad įmonės pelningumas yra geras, jei rodiklio reikšmė svyruoja tarp 10 ir 25 proc. Įmonės grynojo pelningumo rodiklis 2015 metais buvo sudarė 2,1 proc. Rodiklis mažiau 10 gali būti laikomas problematišku.

PASTEBĖJIMAI IR IŠVADOS

---

1. Dėl turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo

Pagal 2016 m. Įmonės ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimo žiniaraštį, nusidėvėjimo suma 2016 m. gruodžio 31 d. sudarė 22104,01 Eur, likutinė ilgalaikio turto vertė 2016 m. gruodžio 31 d. sudarė 12266,73 Eur. Pagal 2016 m. suvestinį sąskaitų registrą šios sumos atitinkamai nurodytos 22074,51 ir 12296,22. Neatitikimas 29,50 Eur. Tokios pat sumos neatitikimas nustatytas aiškinamojo rašto lentelėje „Ilgalaikis materialusis turtas“ ir Balanse.

2. Dėl veiklos ataskaitos

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 16 straipsnis nustato, kad įmonės vadovas turi parengti ir kartu su įmonės metine finansine atskaitomybe pateikti įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai ataskaitinių finansinių metų veiklos ataskaitą. Audito metu vertinome Įmonės 2016 m. veiklos ataskaitoje pateiktų duomenų atitiktį įmonės 2016 m. finansinių ataskaitų duomenims. Įmonės 2016 m. veiklos ataskaitoje pateiktų duomenų ir 2016 m. finansinių ataskaitų duomenų neatitikimo nenustatyta.

3. Dėl finansinių ataskaitų

Įmonė finansinę atskaitomybę rengia vadovaujantis Lietuvos Respublikos Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu. Minėto įstatymo 20 straipsnio 3 dalis nurodo, kad vidutinių ir didelių įmonių finansinių ataskaitų rinkinį sudaro šios ataskaitos:

- 1) balansas;
- 2) pelno (nuostolių) ataskaita;
- 3) pinigų srautų ataskaita;

4) nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita;

5) aiškinamasis raštas.

Visos šio straipsnio išvardytos finansinės ataskaitos sudaro nedalomą visumą. To pačio įstatymo 4 straipsnio 9 dalis nurodo, kad Viešojo intereso įmonėms, valstybės ir savivaldybės įmonėms visais atvejais taikomi tokie patys reikalavimai kaip didelėms įmonėms. *Tačiau įmonė nėra pateikusi 2016 m. gruodžio 31 d. pinigų srautų ataskaitos.*

Pinigų srautų ataskaita – tai įmonės finansinės atskaitomybės dalis, rodanti įmonės piniginių lėšų judėjimą. Arba kalbant paprasčiau, pinigų srautų ataskaita parodo iš kur ir kiek įmonė gavo pinigų ir kaip įmonė išleido pinigus tam tikru laikotarpiu.

Įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme⁸ numatyta, kad Įmonė privalo skelbti finansines ataskaitas savo internetinėje svetainėje, tačiau Įmonė internetinės svetainės neturi ir informacijos neskelbia.

4. Dėl inventorizacijos

Įmonėje inventorizaciją atliko direktoriaus įsakymu patvirtinta inventorizacijos komisija⁹. *Nustatyta, kad komisijos pirmininke paskirta įmonės buhalterė, kas prieštarauja Inventorizavimo taisyklių 15.5 punktą¹⁰, kuriame nurodoma, kad vyriausiasis buhalteris (bhalteris) negali būti komisijos pirmininkas. Įsakyme nenurodytas inventorizacijos atlikimo pradžios ir pabaigos datos¹¹.*

Įsakyme nurodyta inventorizaciją atlikti pagal 2016 m. gruodžio 30 d. būklę, tačiau įmonės skolų inventorizavimo apraše Nr. 5 UAB „Litesko“, UAB „Teo“, UAB „Lukoil“ skolos atsiradimo data nurodoma 2016 m. gruodžio 31 d. ir tokia pat nurodoma tarpusavio suderinimo data.

5. Dėl dokumentų valdymo

Įmonėje nėra patvirtintų dokumentų rengimo, tvarkymo ir saugojimo taisyklių, nėra patvirtinto dokumentacijos plano ir registrų sąrašo, nepildomi reikalingi registrai, rengiami raštai neatitinka Lietuvos vyriausiojo archyvaro patvirtintų dokumentų rengimo taisyklių nuostatų.¹² Įmonės dokumentai turi būti tvarkomi pagal Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklės¹³ (toliau – Taisyklės), kurios nustato valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, kitų subjektų,

⁸ Lietuvos Respublikos Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 26 straipsnio 1 punktą.

⁹ SĮ Biržų agrolaboratorijos direktoriaus 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. T-14 „Dėl 2016 m. inventorizacijos komisijos sudarymo“.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. nutarimo Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ 15.5 punktą.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. nutarimo Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ 13.3 punktą.

¹² Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-117 „Dėl dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“ 5 p.

¹³ Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-118 „Dėl Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

įgaliotų atlikti viešojo administravimo funkcijas, valstybės įgaliotų asmenų oficialiųjų dokumentų tvarkymo, apskaitos ir saugojimo bendruosius reikalavimus. Pagal Taisyklės, atsižvelgdamas į įstaigai nustatytas funkcijas, įgaliojimus ir vidaus administravimo ypatumus, įstaigos vadovas:

1. Paskiria už įstaigos veiklos dokumentų registravimą, tvarkymą, apskaitą, saugojimą atsakingus struktūrinius padalinius ar darbuotojus ir nustato jų įgaliojimus bei atsakomybę.
2. Tvirtina dokumentų perdavimo aktus, perduodant dokumentus atsakingiems įstaigos darbuotojams ar jiems keičiantis, taip pat perduodant dokumentus kitai įstaigai.
3. Tvirtina dokumentų ir bylų apskaitos dokumentų duomenis, per Elektroninio archyvo informacinę sistemą suderintus su valstybės archyvu, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka dokumentai perduodami toliau saugoti. Kai dokumentai valstybės archyvui neperduodami, dokumentų ir bylų apskaitos dokumentai (jų duomenys) suderinami su įstaigos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančia institucija ar jos įgaliota įstaiga.

Vadovas turi užtikrinti, kad Įmonės dokumentų valdymui visose veiklos srityse ar atliekant priskirtas funkcijas kasmet būtų parengtas ir likus dviem mėnesiams iki einamųjų kalendorinių metų pabaigos nustatyta tvarka teikiamas derinti kitų metų dokumentacijos planas, kurį tvirtina įstaigos vadovas. Į įstaigos dokumentacijos planą įrašomos visos bylos, kurias planuojama sudaryti ar tęsti kitais metais. Į dokumentacijos planą bylos įrašomos pagal įstaigai nustatytas veiklos sritis (funkcijas), atsižvelgiant į įstaigos struktūrą ir suteiktus įgaliojimus. Kiekvienai dokumentacijos plane įrašytai bylai turi būti suteiktas indeksas, nurodomi saugojimo ir sudarymo terminai bei kiti Taisyklėse nurodyti reikalavimai.

Įmonėje nėra nustatytos apskaitos dokumentų pasirašymo tvarkos ir asmenų, kurie turi teisę surašyti ir pasirašyti arba tik pasirašyti apskaitos dokumentus, sąrašo¹⁴.

Pagal aukščiau išdėstytus faktus, galima teigti, kad Įstaigoje neužtikrintas tinkamas dokumentų valdymas.

6. Viešieji pirkimai

Įmonė turi pasitvirtinusi, tačiau viešai nepaskelbusi pirkimų taisyklės¹⁵ suprastintiems pirkimams atlikti ir iš dalies yra sukūrusi pirkimų apskaitos ir pirkimų planavimo sistemą, tačiau numatomų 2016 m. vykdyti viešųjų pirkimų planas nepaskelbtas įstaigos tinklapyje, kaip nustatyta Viešųjų pirkimų įstatymo 7 str. 1 dalies reikalavimais.

Perkančioji organizacija laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį ir pirkimo sutarties sąlygų pakeitimus, išskyrus informaciją, kurios atskleidimas prieštarautų teisės aktams arba teisėtiems tiekėjų komerciniams interesams arba trukdytų laisvai konkuruoti

¹⁴ Lietuvos Respublikos Buhalterinės apskaitos įstatymo 14 straipsnio 1 d.

¹⁵ SĮ Biržų agrolaboratorija 2014 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymas Nr. T-3 „Dėl Biržų rajono savivaldybės įmonės Biržų agrolaboratorija supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“.

tarpusavyje, ne vėliau kaip per 10 dienų nuo pirkimo sutarties sudarymo ar jos sąlygų pakeitimo turi paskelbti Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje¹⁶. Įmonė per 2016 m. sutarčių nėra sudarius.

Įmonėje atliekamų pirkimų dokumentai pildomi nesivadovaujant Viešųjų pirkimų įstatymo ir įstaigos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių reikalavimais:

- įstaigoje sudaromos neterminuotos paslaugų teikimo sutartys;
- kai kurios sutartys pasibaigusios, tačiau paslaugos ir prekės perkamos.

7. Dėl pajamų

Įmonė gauna pajamas už viešąsias paslaugas juridiniams ir fiziniams asmenims atliekant tyrimus, nustatant geriamo vandens kokybę ir nutekamųjų bei paviršinių vandenų valdymo kokybę. Teikiamų atlygintinų paslaugų kainas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymu¹⁷ nustato Biržų rajono savivaldybės taryba¹⁸. Per 2016 metus Įmonė surašė 162 atliktų darbų aktus, už kuriuos gavo 40070 Eur pajamų. Audito metu atsitiktine tvarka patikrinti atliktų darbų aktai išrašyti šioms įmonėms: UAB Pasvalio vandenys, UAB Rokiškio vandenys, AB Pieno žvaigždės filialas Pasvalio sūrinė, AB Vilniaus degtinė Obelių spirito varykla, UAB HOC HD ORF Baltic Milk, UAB Biržų komunalinis ūkis. *Nustatyta, kad nėra Įmonėje nustatytos paslaugų teikimo tvarkos. Nėra teikiami juridinių ir fizinių asmenų prašymai, todėl nėra aišku, kokius darbus jie užsako.* Įmonės atliktų darbų akte išskiriamos tik keturios paslaugos:

- už pravažiuotus km imant pavyzdžius;
- pavyzdžių paėmimas;
- naftos produktų kiekio nustatymas;
- nutekamojo vandens pavyzdžių tyrimas.

Nutekamojo vandens pavyzdžių tyrimas nustatomas pagal atskirus Biržų rajono savivaldybės tarybos nustatytus rodiklius, todėl kiekvienu atveju šios paslaugos suma gali skirtis, nes jie gali būti sudėtiniai, pavyzdžiui pagal 2016 m. sausio 5 d. atliktų aktą Nr. 1:

Eilės Nr.	Darbų pavadinimas	Mato vnt	Kiekis	Vieneto kaina	Suma eurais
1.	Nutekamojo vandens pavyzdžių tyrimas	pvz	1	69,10	69,10
2.	Nutekamojo vandens pavyzdžių tyrimas	pvz	1	71,70	71,70
3.	Nutekamojo vandens pavyzdžių tyrimas	pvz	6	28,09	28,09

¹⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 18 str. 11 d.

¹⁷ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 37 punktą.

¹⁸ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. liepos 26 d. sprendimas Nr. T-200 „Dėl savivaldybės įmonės Biržų agrolaboratorijos atlygintinų paslaugų kainų“ (pakeitimas 2014 m. spalio 30 d. Nr. T-265, papildymas 2016 m. sausio 28 d. Nr. T-18).

Pagal tokį atliktų darbų aktą sunku suprasti kokie rodikliai buvo įtraukti skaičiuojant vieno tyrimo kainą, todėl audito metu buvo paprašyta tokias sumas paaiškinti, o iš Įmonės pateiktų duomenų atlikome analizę:

Vieneto kaina atliktų darbų akte	Paslaugos pavadinimas	Sumų detalizavimas	Įkainis įmonėje	Įkainis, nustatytas Tarybos	Skirtumas
69,10	Nutekamųjų vandens pavyzdžių tyrimas	permanganatinė oksidacija + biocheminis deguonies suvartojimas	25,2	6,95	-1,74
				16,51	
		vandenilio jonų koncentracija	2,9	2,9	0
		bichromatinė oksidacija	8,69	8,69	0
		bendras fosforas	6,08	6,08	0
		ortofofatai	3,48	3,48	0
		bendras azotas	10,43	10,43	0
		nitritų azotas	3,13	3,48	0,35
		nitratų azotas	3,48	5,79	2,31
		amonio azotas	4,00	4,92	0,92
		Iš viso	67,39	69,23	1,84
71,70	Nutekamųjų vandens pavyzdžių tyrimas	permanganatinė oksidacija + biocheminis deguonies suvartojimas	25,2	6,95	-1,74
				16,51	
		vandenilio jonų koncentracija	2,9	2,9	0
		bichromatinė oksidacija	8,69	8,69	0
		bendras azotas	10,43	10,43	0
		nitritų azotas	3,13	3,48	0,35
		nitratų azotas	3,48	5,79	2,31
		amonio azotas	4,00	4,92	0,92
		bendras fosforas	6,08	6,08	0
		skendinčios medžiagos	6,08	6,08	0
		Iš viso	69,99	71,83	1,84
28,09	Nutekamųjų vandens pavyzdžių tyrimas	permanganatinė oksidacija + biocheminis deguonies suvartojimas	25,2	6,95	-1,74
				16,51	
		vandenilio jonų koncentracija	2,9	2,9	0
		Iš viso	28,1	26,36	-1,74

Išdetalizavus duomenis, nustatyta, kad skaičiuojant įkainius, kai kurie Įmonės taikomi įkainiai neatitinka Tarybos nustatytų paslaugų kainų. Už permanganatinę oksidaciją ir biocheminį deguonies suvartojimą iš UAB „Pasvalio vandenys“ imama 1,74 Eur daugiau nei nustatyta, tuo tarpu mažesni įkainiai skaičiuojami už nitritų azotą 0,35 Eur, nitratų azotą 2,31 Eur, amonio azoto

0,92 Eur. UAB „Rokiškio vandenys“ bendram azoto tyrimui kaina taikoma 0,29 Eur mažesnė nei nustatyta. Biržų rajono savivaldybės tarybos sprendime¹⁹ numatyta, kad Įmonė gali taikyti 25 proc. mažesnes kainas tik dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose. Dėl nustatytų faktų negalime patvirtinti Įmonės 2016 m. gruodžio 31 d. pardavimo pajamų ir jų teisėtumo.

Įmonėje yra paslaugų teikimo sutarčių, kurios sudarytos dar 2003 metais, sutarčių registravimo žurnalo Įmonė nepateikė. Pagal Įmonės paslaugų žiniaraštį ir darbų atlikimo aktus, matyti, kad atliekama nemažai paslaugų, tačiau sutartys nesudarytos. Viešųjų pirkimų įstatymas²⁰ perkančiąsias organizacijas išsprendžia į 3 metų sutarties galiojimą įsigyjant prekes ar paslaugas, t. y., daugeliu atvejų galima numatyti maksimalų 36 mėn. sutarties galiojimo terminą, į kurį turi būti įskaitomi ir atsiskaitymo terminai. Tad perkančiosios organizacijos turi prekių tiekimo ar paslaugų teikimo laikotarpį nusimatyti taip, kad liktų pakankamai laiko tinkamai už jas atsiskaityti ir bendra sutarties trukmė neviršytų 3 metų, išskyrus atvejus, numatytus 2006 m. gegužės 5 d. Vyriausybės nutarime Nr. 432²¹. Tačiau sutartys yra tikslintinos, dėl nebegaliojančių Įmonės rekvizitų, kai kuriose sutartyse paslaugų kainos nurodytos litais ir neatitinka Tarybos nustatytų įkainių. Taip pat tikslinga sutartyse peržiūrėti paslaugų atlikimo periodiškumą bei realiai atliekamas atlygintinas paslaugas.

Pavyzdžiui. 2007 m. lapkričio 28 d. sutartyje Nr. 78/707 1.3 punktu nurodytas laboratorinių tyrimų periodiškumas – 1 (vienas) kartas kas ketvirtį, tačiau Įmonė tyrimus atlieka kiekvieną mėnesį. 1.5 punktas numato, kad Užsakovas už laboratorinius tyrimus apmoka Vykdytoju per 10 kalendorinių dienų nuo sąskaitos – faktūros gavimo mokėjimo pavedimu, tačiau 2016 m. gruodžio 31 d. šio Užsakovo skola buvo neapmokėta beveik už 3 mėn.

---

¹⁹ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. liepos 26 d. sprendimo Nr. T-200 „Dėl savivaldybės įmonės Biržų agrolaboratorijos atlygintinių paslaugų kainų“ (pakeitimas 2014 m. spalio 30 d. Nr. T-265, papildymas 2016 m. sausio 28 d. Nr. T-18) 2 p.

²⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 7 dalis.

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 5 d. nutarimas Nr. 432 „Dėl viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių, sudaromų ilgiau nei 3 metams terminų nustatymo kriterijų ir atvejų, kuriais gali būti sudaromos sutartys, aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) 3.4 p.

Rekomendacijos:

Savivaldybės įmonės Biržų agrolaboratorijos direktorei:

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu, prie finansinių ataskaitų rinkinio parengti Pinigų srautų ataskaitą.
2. Ieškoti būdų, kaip įgyvendinti Lietuvos Respublikos Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo reikalavimus, ir paskelbti Įmonės finansines ataskaitas.
3. Inventorizaciją atlikti ir inventorizacijos komisijos sudėtį tvirtinti vadovaujantis Inventorizacijos taisyklėmis.
4. Įmonės dokumentus rengti ir tvarkyti remiantis nustatytomis taisyklėmis.
5. Peržiūrėti paslaugų ir prekių teikimo sutartis.
6. Nustatyti Įmonės paslaugų teikimo tvarką, atliktų darbų akte aiškiai nurodyti paslaugos įkainį. Užtikrinti, kad paslaugų įkainiai atitiktų nustatytus Savivaldybės tarybos įkainius.
7. Vesti Įmonės teikiamų paslaugų sutarčių žurnalą, sudaryti sutartis su užsakovais, peržiūrėti ir papildyti senas sutartis.

Savivaldybės kontrolierė

Žaneta Eriksonienė

**SAVIVALDYBĖS ĮMONĖS BIRŽŲ AGROLABORATORIJA
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS**

Eil. Nr.	Rekomendacija	Priimti veiksmai / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas
1.	Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu, prie finansinių ataskaitų rinkinio parengti Pinigų srautų ataskaita	Parengti Pinigų srautų ataskaitą	2017-07-01
2.	Ieškoti būdų, kaip įgyvendinti Lietuvos Respublikos Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo reikalavimus, ir paskelbti Įmonės finansines ataskaitas	Sukurti įmonės internetinį puslapį	2018-01-01
3.	Inventorizaciją atlikti ir inventorizacijos komisijos sudėtį tvirtinti vadovaujantis Inventorizacijos taisyklėmis		Nuolat
4.	Įmonės dokumentus rengti ir tvarkyti remiantis nustatytomis taisyklėmis	Konsultuotis dokumentų rengimo ir valdymo klausimais	2017-06-01
5.	Peržiūrėti paslaugų ir prekių teikimo sutartis	Peržiūrėti ir atnaujinti sutartis su tiekėjais	2017-07-01
6.	Nustatyti Įmonės paslaugų teikimo tvarką, atliktų darbų akte aiškiai nurodyti paslaugos įkainį. Užtikrinti, kad paslaugų įkainiai atitiktų nustatytus Savivaldybės tarybos įkainius	Koreguoti atliktų darbų aktą; Paruošti užsakovų pildomą laboratorinių tyrimų prašymo formą	2017-06-01
7.	Vesti Įmonės teikiamų paslaugų sutarčių žurnalą, sudaryti sutartis su užsakovais, peržiūrėti ir papildyti senas sutartis	Peržiūrėti sutartis su užsakovais, esant galimybėms parrašyti ar papildyti	2017-08-01
SĮ Biržų agrolaboratorijos atstovas, atsakingas už Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Direktorė Rasa Deiveikytė			